

Sparekassen

for Nørre Nebel og Omegn

CVR. NR. 66 67 10 11

Risikoreport

Pr. 31.12.2016

Risikorapport i henhold til CRR-forordningen

I henhold til CRR-forordningen skal sparekassen offentliggøre oplysninger omkring sine finansielle risici og sine politikker for styring af finansielle risici.

Sparekassen for Nørre Nebel og Omegn har vedtaget at offentliggøre disse oplysninger på sparekassens hjemmeside. Visse af oplysningerne er en gengivelse af oplysninger i sparekassens seneste årsrapport.

Risikostyringsmålsætninger og -politik

Sparekassen er eksponeret i forhold til forskellige risikotyper. Sparekassens bestyrelse fastlægger med udgangspunkt i sparekassens forretningsmodel og sparekassens strategiske målsætninger relevante risikopolitikker samt principper for risiko- og kapitalstyring. Formålet med sparekassens politikker for risikostyring er at minimere tab, der kan opstå som følge af uforudsigelig udvikling på de finansielle markeder.

Sparekassen har en række værktøjer til identifikation og styring af risici. Bestyrelsen modtager løbende rapportering om udvikling i risici og udnyttelse af tildelte risikorammer. Den daglige risikostyring foretages af direktionen.

De væsentlige risikoområder for sparekassen er kredit, markedsrisiko, likviditet og operationelle risici.

Sparekassens bestyrelse foretager løbende og mindst en gang om året en vurdering af sparekassens enkelte og samlede risici og tager i den forbindelse stilling til, om risiciene er acceptable.

Sparekassens risikostyring behandles i sparekassens bestyrelse og revisionsudvalg. Revisionsudvalget har bl.a. til opgave at gennemgå regnskabs- revisions- og sikkerhedsmæssige forhold og at overvåge sparekassens interne kontrol- og risikostyringssystemer.

Sparekassen har i henhold til lovgivningen etableret en risikostyringsfunktion og udpeget en overordnet leder med specifikt ansvar for risikostyringsfunktionen til risikoansvarlig. Det er organisatorisk sikret, at den risikoansvarlige kan være tilstrækkelig uafhængig af sparekassens funktioner til, at den risikoansvarliges opgaver kan udføres betryggende. Der er etableret procedurer, der sikrer, at mulige interessekonflikter mellem den risikoansvarliges andre opgaver end risikostyring håndteres betryggende.

Risikostyringsfunktionen udarbejder efter behov og mindst en gang årligt en rapport til bestyrelsen om sparekassens risikostyring. Den risikoansvarlige kan i relevant omfang give udtryk for betænkeligheder og advare bestyrelsen, når specifikke risikopåvirkninger påvirker eller kan påvirke sparekassen.

Der er for risikostyringsfunktionen udarbejdet en af direktionen godkendt instruks. Den risikoansvarlige udarbejder hvert år en plan for de risikoområder, funktionen vil sætte særligt fokus på. Planen godkendes af direktionen.

Den risikoansvarlige er udpeget af bestyrelsen.

Ledelseserklæringer

Sparekassens bestyrelse og direktion har den 14. marts 2017 godkendt risikorapporten for 2016.

Det er bestyrelsens vurdering, at sparekassens risikostyringsordninger er tilstrækkelige og giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til sparekassens profil og strategi.

Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at nedenstående beskrivelse af sparekassens overordnede risikoprofil i tilknytning til sparekassens forretningsstrategi, forretningsmodel samt nøgletal, giver et relevant og dækkende billede af sparekassens risikoforvaltning, herunder af, hvordan sparekassens risikoprofil og den risikotolerance, som bestyrelsen har fastsat, påvirker hinanden.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel/strategi, materiale og rapporteringer forelagt for bestyrelsen af sparekassens direktion, sparekassens risikoansvarlige og complianceansvarlige samt på grundlag af evt. af bestyrelsen indhentede supplerende oplysninger eller redegørelser.

En gennemgang af forretningsmodel og politikker viser:

- at forretningsmodellens overordnede krav til de enkelte risikoområder fuldt og dækkende udmøntes i de enkelte politikkers mere specificerede grænser
- at en gennemgang af bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser viser, at de fastsatte grænser i de enkelte politikker fuldt og dækkende udmøntes i de underliggende retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser
- at de reelle risici ligger inden for grænserne, fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser, og at det på den baggrund er bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

Sparekassens forretningsstrategi er baseret på sparekassens vision og værdigrundlag om inden for sit markedsområde at være en stærk og attraktiv samarbejdspartner for private og erhvervsvirksomheder. Sparekassen ønsker en lønsom indtjening baseret på en prissætning af sparekassens produkter, som afspejler den risiko og den kapitalbinding, som sparekassen påtager sig sammen med en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter. Sparekassen ønsker en passende robust kapitalbase, som understøtter forretningsmodellen.

Det er sparekassens målsætning, at den solvensmæssige overdækning i forhold til det opgjorte solvensbehov og de til enhver tid værende kapitalbevarings- og konjunkturbuffere, skal udgøre mindst 1,5 %. Aktuelt udgør denne 9,6 %.

Den af bestyrelsen besluttede maksimale risikotolerance styres via de fastsatte grænser i de enkelte politikker. Derudover forholder bestyrelsen sig til de grænser, der er gældende i tilsynsdiamanten, jf. nedenstående tabel, der dels viser tilsynsdiamantens maksimalt tilladte grænseværdier, samt sparekassens aktuelle tal for diverse grænseværdier.

Pejlemærke	Grænseværdi	Sparekassen
Sum af store engagementer	< 125 % af basiskapitalen	0 %
Udlånsvækst p.a.	< 20 %	1 %
Ejendomsseksponering	< 25 % af udlån og garantier	6 %
Stabil funding	Udlån / arbejdende kapital fratrukket obligationer med en restløbetid under 1 år < 1,00	0,3
Likviditetsoverdækning	> 50 %	442 %

Kreditrisici

Sparekassen tilstræber ved långivning at sikre en passende spredning på kunder og brancher, således at enkeltengagementer ikke udgør nogen risiko for sparekassens eksistens.

Sparekassens primære kundegrupper er privatkunder, landbrug samt små og mellemstore erhvervsvirksomheder og fordelingen heraf er i henhold til årsrapport for 2016 52 % til privatkunder, 46 % til erhverv og 2 % til offentlige myndigheder. Heraf udgør landbrugsengagementer 20 %, som er sparekassens største erhvervsgruppe.

Alle engagementer over 1 mio. kr. følges løbende på individuel basis. Øvrige udlån og garantier overvåges på gruppevis basis dog sådan, at når objektive indikatorer viser, at der kan opstå et konkret problem med et engagement, bliver disse ligeledes vurderet individuelt. Sparekassen klassificerer kunderne i grupper i overensstemmelse med den risiko, der vurderes at være forbundet med lån til netop denne kunde.

Koncentrationen af store engagementer, det vil sige enkelt engagementer, der overstiger 10 % af sparekassens kernekapital, er ultimo 2016 opgjort til 0 %.

Markedsrisici

Sparekassens grundlæggende politik vedrørende markedsrisikoen er, at sparekassen aldrig vil påtage sig markedsrisici, der kan få indflydelse på sparekassens handlefrihed mv. I bestyrelsens retningslinjer til direktionen er der indbygget et maksimum for den risiko, sparekassen må påtage sig indenfor de forskellige risikotyper. Bestyrelsen modtager jævnlig rapportering om udviklingen i markedsrisikoen. Det indgår i risikovurderingen, at der skal være et fornuftigt og velafbalanceret forhold mellem risici og afkast.

Renterisiko

Renterisikoen beregnes i overensstemmelse med Finanstilsynets vejledning, og er udtryk for det tab eller den gevinst, der opnås ved en ændring af renten på de finansielle markeder på 1 procentpoint. Den overvejende renterisiko udgøres af sparekassens beholdning af obligationer. Sparekassen foretager løbende afdækning af renterisikoen. Renterisikoen er ultimo 2016 opgjort til 3,6 % af sparekassens kernekapital, svarende til 8,6 mio. kr. Værdien af sparekassens obligationsbeholdning udgør 996 mio. kr. pr. 31.12.2016 mod 974 mio. kr. ultimo 2015.

Aktierisiko

Sparekassens beholdning af aktier omfatter børsnoterede aktier og investeringsforeninger. Herudover har sparekassen unoterede aktier i en række sektorselskaber (strategiske samarbejdspartnere i pengeinstitutsektoren). Værdien af sparekassens samlede aktiebeholdning udgør 59 mio. kr. ultimo 2016, hvoraf sektoraktier udgør 51 mio. kr. Det tilstræbes, at beholdningen af børsnoterede aktier sikres en passende spredning ved køb af enkeltaktier.

Valutarisiko

Sparekassens valutarisiko består af beholdningen af kontant rejsevaluta, aktier og obligationer i udenlandsk valuta. Sparekassens primære valutaeksponering er i euro. Øvrige valutaer er uvæsentlige. Sparekassen foretager løbende afdækning af valutarisikoen. Sparekassens bestyrelse har fastsat rammer for hvor stor andel af basiskapitalen, valutarisikoen må udgøre.

Likviditetsrisiko

Sparekassens likvide beredskab bliver styret ved at opretholde tilstrækkelige likvider, likvide værdipapirer, samt tilstrækkelige kreditfaciliteter. Det er sparekassens mål, at kundernes indlån i væsentlig omfang skal finansiere kundeudlåene.

Sparekassen har p.t. ikke optaget finansiering hos andre kreditinstitutter, men har dog mulighed for at gøre brug af bevilget kreditfacilitet.

Likviditetssituationen har i hele 2016 været meget tilfredsstillende, og sparekassens likviditetsreserver ultimo 2016 viser en overdækning i henhold til lovkravet på 442 %. Ledelsen vurderer således, at sparekassens likviditetsreserver er tilstrækkelige.

Sparekassen følger likviditetsudviklingen nøje med en fremskrivning af udviklingen i både et budgetteret scenarium og et stresset scenarium. Likviditeten styres ved anvendelse af likviditetsmodel udviklet af Lokale Pengeinstitutter. Resultatet af likviditetsstyringen rapporteres månedligt til sparekassens direktion og bestyrelse. Den fremskrevne likviditetsudvikling vurderes af ledelsen som værende meget tilfredsstillende.

Operationelle risici

Sparekassen er opmærksom på, at medarbejderne udgør en vigtig ressource, og vurderer løbende risikoen for at miste nøglemedarbejdere. I disse overvejelser indgår behovet for outsourcing af arbejdsopgaver, som den

enkelte nøglemedarbejder bestrider. Herudover søger sparekassen i videst muligt omfang at uddanne medarbejdere på områder, hvor det vurderes, at sparekassen har den største afhængighed.

Der er udarbejdet IT-sikkerhedspolitik og nødplaner, hvorved tab i tilfælde af manglende IT faciliteter eller anden lignende krisesituation kan begrænses. Sparekassen har etableret en compliancefunktion, der skal medvirke til at sikre, at vi til enhver tid lever op til eksterne såvel som interne krav. Det er sparekassens politik, at de operationelle risici til stadighed begrænses under hensyntagen til de omkostninger, der er forbundet hermed.

Kapitalgrundlag

For en opgørelse af kapitalgrundlaget henvises til note 20 side 26 i 2016 årsrapporten.

Kapitalkrav (Solvensbehov)

Opgørelse og beskrivelse findes i en selvstændig rapport på hjemmesiden.

Modpartsrisiko

Sparekassen anvender markedsværdimetoden for modpartsrisiko, som følger kravene i CRR-forordningens artikel 274, til at opgøre eksponeringernes størrelse og risikovægtning for afledte finansielle instrumenter.

Ved markedsværdimetoden indgår markedsværdien af kontrakter med positiv markedsværdi og hovedstolene af samtlige kontrakter i kapitaldækningsopgørelsen. Markedsværdien af kontrakterne indgår med vægtene for de pågældende kontraktors restløbetid, og med vægten for de pågældende modparter.

I forbindelse med sparekassens fastsættelse af den tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov er der ikke afsat ekstra kapital til dækning af modpartsrisikoen, udover hvad der er indeholdt i kapitalgrundlagskravet på 8 pct., der er minimumskapitalgrundlag i henhold til 8+ metoden, som sparekassen anvender til at opgøre det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov.

I sparekassens bevillingsproces og i den almindelige engagementsovervågning tages der højde for den beregnede eksponeringsværdi, således at det sikres, at denne ikke overstiger den bevilgede kreditgrænse på modparten.

Kreditrisiko og udvandringsrisiko

Sparekassen foretager nedskrivning på udlån efter reglerne i regnskabsbekendtgørelsen, når der er indtrådt objektiv indikation for værdiforringelse, som har en virkning for de forventede fremtidige betalinger. Nedskrivningen udgør forskellen mellem bogført værdi og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger.

Sparekassen foretager en individuel vurdering af alle signifikante og bonitetsmarkerede udlån. Objektiv indikation for værdiforringelse anses for at være indtrådt, hvis et eller flere af følgende kriterier er opfyldt:

- låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder,
- låntager overholder ikke indgåede betalingsforpligtelser,
- Sparekassen yder låntager lempelser i vilkårene, som ikke ville være overvejet, hvis det ikke var på grund af låntagers økonomiske vanskeligheder, eller
- det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller bliver underlagt anden økonomisk rekonstruktion.

Sparekassen foretager en gruppevis vurdering af alle udlån, der ikke nedskrives individuelt. Den gruppevise vurdering foretages på baggrund af en makroøkonomisk segmenteringsmodel, hvor inddelingen i homogene grupper efter kreditrisiko er baseret på udlån fordelt på sektorer og brancher. For hver gruppe er der fastlagt en statistisk sammenhæng mellem et antal forklarende makroøkonomiske variable (arbejdsløshed,

boligpriser, antal konkurser, rente m.v.) og konstaterede tab. Det er således ændringer i de forklarende makroøkonomiske variable, som udtrykker, at der er indtruffet en objektiv indikation for værdiforringelse, som har en indvirkning på de forventede fremtidige betalingsstrømme.

Den samlede værdi af sparekassens eksponeringer efter nedskrivninger og før hensyntagen til kreditrisikoreduktioner.

Eksponeringernes værdi	1.000 kr.
Eksponeringer mod institutter	87.137
Eksponeringer mod erhvervsvirksomheder	77.832
Eksponeringer mod detailkunder	760.673
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	155.470
Eksponeringer hvorpå der er restance eller overtræk	131.544

Fordeling af krediteksponeringernes restløbetid:

1.000 kr.	Anfordring	0 – 3 mdr.	3 mdr. – 1 år	1 – 5 år	Over 5 år
Institutter	0	39.749	0	0	47.388
Erhvervsvirksomheder	1.134	8.158	15.196	29.486	23.858
Detailkunder	28.028	88.111	210.539	183.061	250.934
Sikret ved pant i fast ejendom	2.050	4.242	34.656	23.668	90.854
Restancer eller overtræk	7.657	22.369	27.743	9.671	64.104

Værdiforringede fordringer og nedskrivninger fordelt på brancher:

1.000 kr.	Udlån og garantidebitorer, hvorpå der er foretaget nedskrivninger/hensættelser	Nedskrivninger/hensættelser ultimo året	Udgiftsførte beløb vedr. værdireguleringer og nedskrivninger i løbet af perioden
Individuelt vurderede udlån/garantier			
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	93.999	52.066	4.959
Industri og råstofudvinding	681	500	310
Bygge- og anlæg	8.737	5.406	1.210
Handel	4.825	3.257	-333
Transport, hoteller og restauranter	2.329	1.025	-1.045
Information og Kommunikation	1.142	736	259
Fast ejendom	8.519	2.500	0
Øvrige erhverv	8.988	5.811	616
I alt erhverv	129.220	71.301	5.976
Private	44.499	36.742	3.072
I alt individuelt vurderet	173.719	108.043	9.048
Gruppevis vurderede udlån/garantier			
Erhverv	229.520	1.473	
Private	268.765	522	
I alt gruppevis vurderet	498.285	1.995	

Bevægelser på værdiforringede fordringer som følge af værdireguleringer og nedskrivninger:

1.000 kr.	Individuelle nedskrivninger/-hensættelser		Gruppevise nedskrivninger/-hensættelser	
	Udlån	Garanti-debitorer	Udlån	Garanti-debitorer
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer	144.281	0	1.842	0
Bevægelser i året				
1. Valutakursregulering	0	0	0	0
2. Nedskrivninger/hensættelser i årets løb	21.473	0	153	0
3. Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår, hvor der ikke længere er objektiv indikation på værdiforringelse eller værdiforringelsen er reduceret	11.922	0	0	0
4. Andre bevægelser	4.805	0	0	0
5. Værdiregulering af overtagne aktiver	0	0	0	0
6. Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	50.594	0	0	0
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	108.043	0	1.995	0

Eksponeringer i aktier mv., der ikke indgår i handelsbeholdningen

Sparekassen har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet aktier i en række sektorselskaber. Disse sektorselskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning indenfor realkredit, betalingsformidling, IT, investeringsforeninger m.v. Sparekassen påtænker ikke at sælge disse aktier, idet en deltagelse i disse sektorselskaber anses for nødvendig for at drive et lokalt pengeinstitut. Aktierne betragtes derfor som værende udenfor handelsbeholdningen.

I flere af sektorselskaberne omfordeles aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandele hele tiden afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet. De løbende omfordelinger udgør i helt overvejende grad de handler, der gennemføres med selskabernes aktier. Dermed betragtes omfordelingerne som det primære marked for aktierne. Dagsværdien fastsættes derfor som omfordelingskursen (typisk indre værdi), og aktierne indgår som niveau 2-input (observerbare priser). Sparekassen regulerer på den baggrund den bogførte værdi af disse aktier kvartalsvist, halvårligt eller helårligt - afhængigt af hyppigheden af nye informationer fra det enkelte sektorselskab. Den løbende regulering bogføres i henhold til reglerne over resultatopgørelsen.

For øvrige unoterede aktier i sektorejede selskaber, hvor observerbare input ikke umiddelbart er tilgængelige, er værdiansættelsen forbundet med skøn, hvori indgår oplysninger fra selskabernes regnskaber, erfaringer fra handler med aktier i de pågældende selskaber samt input fra kvalificeret eksternt part. Reguleringer i den bogførte værdi af aktierne i disse selskaber tages ligeledes over resultatopgørelsen.

Sparekassen har udover aktier i sektorselskaber aktier i selskaber i lokalområdet. Disse aktier er anskaffet ud fra et ønske om at støtte initiativer i lokalområdet, og sparekassen påtænker ikke at sælge disse aktier. Aktierne betragtes derfor som værende udenfor handelsbeholdningen og reguleringer i den bogførte værdi af aktierne tages ligeledes over resultatopgørelsen.

Samlet bogført værdi i 1.000 kr.

Sektoraktier	51.274 kr.
Øvrige aktier	<u>292 kr.</u>
I alt	<u>51.566 kr.</u>

Samlet avance i 1.000 kr.

	Urealiseret	Realiseret	I alt
Sektoraktier	1.599 kr.	745 kr.	2.344 kr.
Øvrige aktier	<u>-7 kr.</u>	<u>2 kr.</u>	<u>-5 kr.</u>
I alt	<u>1.592 kr.</u>	<u>747 kr.</u>	<u>3.339 kr.</u>

Eksponeringer for renterisiko i positioner uden for handelsbeholdningen

Sparekassen har ingen væsentlige fastforrentede indlån og udlån, hvilket gør at sparekassens renterisiko er minimal.

Behæftede og ubehæftede aktiver

Sparekassens har ikke haft behæftede aktiver i 2016.

Aflønningspolitik

Sparekassens bestyrelse har vedtaget en aflønningspolitik for sparekassen, som er godkendt af repræsentantskabet. Sparekassen udbetaler ikke variable lønde dele til bestyrelse, direktion eller væsentlige risikotagere.

Sparekassen har ved udformningen af aflønningspolitikken ønsket at fremme en lønpraksis, der er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring, som ikke tilskynder til overdreven risikotagning, og som er i overensstemmelse med sparekassens forretningsstrategi, værdier og langsigtede mål, herunder en holdbar forretningsmodel.

Bestyrelsen har nedsat et aflønningsudvalg, der forbereder bestyrelsens arbejde vedrørende aflønning. Aflønningsudvalget består af den samlede bestyrelse.

Ingen personer i sparekassen har en løn på over 1 mio. EUR i regnskabsåret.

Anvendelse af kreditrisikoreduktionsteknikker

Et væsentligt element i styringen af sparekassens kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte engagementer ved at tage pant i sikkerheder.

De hyppigst forekommende former for pantsætning er pant i fast ejendom og i finansielle aktiver i form af aktier, obligationer og investeringsbeviser.

Sparekassens kreditpolitik og forretningsgange sikrer en løbende overvågning af sikkerhedernes værdier, og at værdiansættelsen af sikkerhederne foretages under hensyntagen til sikkerhedernes realisationsværdier.

Sparekassens aftaler med kunderne om sikkerhedsstillelse sikrer, at sparekassen har adgang til at realisere ejendomme og værdipapirer, såfremt kunderne ikke opfylder sine betalingsforpligtelser over for sparekassen.

Sparekassen har således faste procedurer for forvaltning og værdiansættelse af de finansielle sikkerheder, der medfører, at Sparekassen har en forsvarlig kreditbeskyttelse af sine udlån. De pågældende procedurer er en integreret del af den almindelige risikoovervågning.

Gearingsgrad

Gearingsgraden beregnes som kernekapital sat i forhold til sparekassens uvægtede eksponeringer.

På nuværende tidspunkt er der ikke fastsat et lovkrav om en maksimal gearingsgrad, men i EU-Kommissionens forslag til revision af CRR og CRD IV stilles der forslag om indførelse af et gearingskrav for alle institutter på 3 %, svarende til en maksimal gearing på 33 gange kernekapitalen.

Overvågningen af gearingsgraden indgår i sparekassens løbende risikoovervågning og rapporteres løbende til bestyrelsen.

Sparekassens gearingsgrad pr. 31.12.2016 er 10,71 %.